

AYOLLAR TADBIRKORLIGIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O‘RNI

Abduaxatova Madina Zokir qizi

“PROFI UNIVERSITY” “Iqtisodiyot” fanlari o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola raqamli iqtisodiyotning ayollar tadbirkorligini rivojlantirishdagi o'zgaruvchan rolini o'rganadi, biznes muvaffaqiyati uchun raqamli platformalardan foydalanishda ayollar duch keladigan imkoniyatlar va muammolarni ta'kidlaydi. Maqolada raqamli vositalar kirishdagi an'anaviy to'siqlarni, masalan, kapital va jismoniy infratuzilmaga cheklangan kirishni qanday kamaytirishi, ayollarga biznesni ochish va kengaytirishning yanada moslashuvchan va tejamkor usulini taklif qilishiga urg'u beradi. Shuningdek, u tadbirkor ayollarni qo'llab-quvvatlashda raqamli savodxonlik, global bozorga kirish va onlayn moliyalashtirish platformalarining muhim rolini ko'rib chiqadi. Biroq, maqola raqamli tafovut, texnologiya sohalarida gender tarafkashligi va ayollarning tadbirkorlik salohiyatini cheklashi mumkin bo'lgan jamiyatning umidlari kabi muammolar saqlanib qolayotganini tan oladi. Maqola ushbu to'siqlarni yengib o'tish bo'yicha tavsiyalar bilan yakunlanadi, jumladan, raqamli inklyuziyani rag'batlantirish, genderni qo'llab-quvvatlovchi siyosatni yaratish va ayollar uchun yanada adolatli va inklyuziv raqamli iqtisodiyotni ta'minlash uchun texnologiya sohasida xilma-xillikni rag'batlantirish.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, ayollar tadbirkorligi, gender tengligi, raqamli platformalar, elektron tijorat, texnikadagi ayollar, raqamli savodxonlik, onlayn moliyalashtirish, gender tarafkashligi, raqamli bo'linish, moliyaviy inklyuziya, ayol ta'sischilar, global bozorlar

So'nggi yillarda raqamli iqtisodiyot tadbirkorlik landshaftini o'zgartirib, innovatsiyalar, o'sish va imkoniyatlarni kengaytirish uchun yangi eshiklarni ochdi. Ayollar uchun bu siljishlar biznesga egalik qilish, bozorlarga kirish va moliyaviy inklyuzivlik

yo'lidagi tarixiy to'siqlarni engib o'tish uchun ajoyib imkoniyatdir. Raqamli iqtisodiyot shunchaki iqtisodiy faoliyat uchun makon emas; bu biznesda gender tengligi uchun kuchli katalizatoridir. Ushbu maqola raqamli iqtisodiyotning ayollar tadbirkorligini rivojlantirishdagi roli, qolayotgan muammolar va biznesdagi ayollarni qo'llab-quvvatlash uchun raqamli landshaft qanday rivojlanishda davom etishi mumkinligini o'rganadi.

Raqamli iqtisodiyot va ayollarning imkoniyatlarini kengaytirish

Raqamli iqtisodiyot deganda raqamli texnologiyalar, jumladan internet, mobil qurilmalar, bulutli hisoblash va raqamli platformalarga asoslangan iqtisodiyot tushuniladi. U elektron tijorat, raqamli marketing, onlayn moliyaviy xizmatlar va biznesning qanday amalga oshirilishini tubdan o'zgartiradigan texnologiyaga asoslangan keng doiradagi tarmoqlarni o'z ichiga oladi. Raqamli iqtisodiyot tadbirkor ayollar uchun bir qancha o'zgaruvchan imtiyozlarni taklif etadi:

1. Kirish uchun to'siqlar kamaydi

Tarixiy jihatdan ayollar biznesni boshlash va kengaytirishda katta to'siqlarga duch kelishgan. Bu to'siqlar sarmoyaga kirishning cheklanganligi, madaniy va ijtimoiy me'yorlar, tarmoqlar va murabbiylikka teng bo'lmagan kirishni o'z ichiga oladi. Raqamli iqtisodiyot ayollarga an'anaviy to'siqlarni kamaytiradigan arzon vositalar va resurslarni taqdim etish orqali o'yin maydonini tenglashtirish imkoniyatiga ega.

- Boshlash xarajatlarini kamaytirish: Onlayn platformalar ayollarga minimal investitsiyalar bilan biznes boshlash imkonini beradi. Masalan, elektron tijorat platformalari jismoniy do'konga bo'lgan ehtiyojni bartaraf qiladi, raqamli marketing vositalari esa global auditoriyaga erishishning tejamkor usullarini taqdim etadi.

-Global bozorlarga kirish: Internet geografik to'siqlarni buzib tashladi, bu ayol tadbirkorlarga butun dunyo bo'ylab mijozlar, yetkazib beruvchilar va hamkorlar bilan bog'lanish imkonini berdi. Mahalliy bozorlar bilan cheklangan bo'lishi mumkin bo'lgan ayollar endi o'z mahsulotlari yoki xizmatlariga global talabdan foydalanishlari mumkin.

2. Moslashuvchan ish va ish va hayot muvozanati uchun imkoniyat

Ko'pgina tadbirkor ayollar oilaviy mas'uliyatni kasbiy intilishlar bilan muvozanatlash istagidan kelib chiqadi. Raqamli tadbirkorlikning moslashuvchanligi ayollarga uyda ishlash yoki o'z ish vaqtini belgilash imkonini beradi. Bu, ayniqsa, an'anaviy ish bilan ta'minlash imkoniyatlari cheklangan yoki g'amxo'rlik bilan bog'liq ijtimoiy talablar ustun bo'lgan hududlardagi ayollar uchun foydalidir.

Bulutli saqlash, loyihalarni boshqarish dasturlari va virtual uchrashuv platformalari kabi raqamli vositalar ayollarga o'z bizneslarini masofadan boshqarish, xalqaro jamoalar bilan hamkorlik qilish va jismoniy ofisga ehtiyoj sezmasdan mijozlar bilan muloqot qilish imkonini beradi.

3. Onlayn ta'lim va ko'nikmalarni rivojlantirishga kirish

Texnologiya taraqqiyoti davom etar ekan, raqamli ko'nikmalarga talab ortib bormoqda. Tadbirkor ayollar ko'plab onlayn ta'lim resurslaridan foydalanishlari mumkin - kodlash bootcamplaridan biznes kurslarigacha, ijtimoiy media marketing bo'yicha qo'llanmalargacha. Coursera, Udey va LinkedIn Learning kabi ko'plab platformalar ayollarga raqamli iqtisodiyotda muvaffaqiyat qozonish uchun zarur bo'lgan texnik, biznes va raqamli marketing ko'nikmalarini egallash imkonini beruvchi arzon yoki hatto bepul kurslarni taklif qiladi.

Bundan tashqari, YouTube, Instagram va LinkedIn kabi ijtimoiy media platformalari ayollarga o'z tajribalarini namoyish etish, shaxsiy brendlarni yaratish va hamfikrlar hamjamiyatiga kirish imkonini beradi. Ta'lim va bilimga ega bo'lishning bunday darajasi ayollarga nafaqat biznes boshlash, balki innovatsiyalar kiritish va ularni samarali kengaytirish imkonini berdi.

4. Raqamli platformalar orqali moliyalashtirishga kirish

Sarmoyaga kirish tadbirkor ayollar oldida turgan eng katta muammolardan biridir. An'anaviy moliya institutlari xavf-xatar yoki noto'g'ri qarashlar tufayli ko'pincha ayollarga tegishli bizneslarga kredit berishda ikkilanib turishadi. Biroq, raqamli moliyaviy xizmatlar,

kraudfanding platformalari va fintech yechimlarining o'sishi moliyalashtirish uchun yangi yo'llarni taqdim etdi.

- Crowdfunding: Kickstarter, Indiegogo va GoFundMe kabi platformalar ayollarga o'zlarining biznes g'oyalariga ishonadigan iste'molchilardan to'g'ridan-to'g'ri pul yig'ish imkonini beradi.

- Raqamli banklar va mikromoliya: Fintech kompaniyalari muqobil moliyalashtirish modellarini joriy qildi, bu esa ayollarga an'anaviy banklardan o'tmasdan kredit va kredit liniyalariga kirishni osonlashtirdi.

- Angel Investors va Venture Capital: AngelList va SeedInvest kabi onlayn platformalar venchur kapitaliga kirishni demokratlashtirib, ayollarga turli, innovatsion biznes loyihalarini moliyalashtirishdan manfaatdor bo'lgan investorlar bilan bog'lanish imkonini beradi.

Qiyinchiliklar va to'siqlar

Ko'p imkoniyatlarga qaramay, raqamli iqtisodiyotda tadbirkor ayollar uchun hali ham muammolar qolmoqda. Raqamli vositalar va platformalar o'yin maydonini tekislashi mumkin bo'lsa-da, ayollar hal qilinishi kerak bo'lgan noyob to'siqlarga duch kelishadi:

1. Raqamli bo'linish

Raqamli iqtisodiyot ayollarning imkoniyatlarini kengaytirish imkoniyatiga ega bo'lsa-da, u raqamli tafovutning davom etayotgan muammosini ham ta'kidlaydi. Dunyoning ko'p joylarida ayollar hali ham ishonchli internet, arzon qurilmalar va raqamli savodxonlik dasturlariga kirish imkoniga ega emaslar. Xalqaro elektraloqa ittifoqi (XEI) ma'lumotlariga ko'ra, ayollar, ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda erkaklarnikiga qaraganda internetdan kamroq foydalanuvchi.

Raqamli tadbirkorlikdagi gender tafovutini bartaraf etish uchun barcha hududlardagi ayollar raqamli iqtisodiyotda muvaffaqiyat qozonish uchun zarur bo'lgan infratuzilma va resurslardan foydalanish imkoniyatini ta'minlash juda muhim. Bunga arzon texnologiyalar

va internet xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, shuningdek, ayollarga qaratilgan raqamli savodxonlik dasturlarini ilgari surish kiradi.

2. Texnologiyada gender tarafkashlik va stereotiplar

Texnologiya sanoatida uzoq vaqtdan beri erkaklar ustunlik qilmoqda va bu gender nomutanosibligi raqamli iqtisodiyotga kirishga harakat qilayotgan tadbirkor ayollar uchun qiyin muhit yaratishi mumkin. Gender tarafkashligi va stereotiplar turli yo'llar bilan namoyon bo'lishi mumkin, jumladan, moliyalashtirishdan tengsiz foydalanish, texnologiyada ayollar namunalarining etishmasligi va ayollarni qobiliyatli tadbirkor sifatida idrok etishga ta'sir qiluvchi ongsiz qarashlar.

Buni hal qilish uchun texnologik ekotizim xilma-xillik va inklyuziyani faol ravishda rag'batlantirishi muhimdir. Texnika sohasida ayollarni qo'llab-quvvatlovchi tashabbuslar, masalan, murabbiylik dasturlari, tarmoq tadbirlari va ayollarga yo'naltirilgan investitsiya fondlari gender tafovutini bartaraf etishga yordam beradi.

3. Ish joyi va jamiyat umidlari

Raqamli tadbirkorlik taqdim etayotgan moslashuvchanlikka qaramay, gender rollari haqidagi ijtimoiy me'yorlar va umidlar hali ham qiyinchiliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Ba'zi madaniyatlarda ayollar martaba rivojlanishidan ko'ra oilaviy mas'uliyatni birinchi o'ringa qo'yish bosimiga duch kelishlari mumkin, bu ularning vaqt va resurslarni raqamli biznesga sarmoya qilish qobiliyatini cheklashi mumkin. Bundan tashqari, ayollar texnologiya yoki elektron tijorat kabi erkaklar ustunlik qiladigan sohalarga kirishganda, oila a'zolari yoki tengdoshlari tomonidan kamsitish yoki qo'llab-quvvatlash etishmasligiga duch kelishlari mumkin.

Bu to'siqlarni yengib o'tish uchun ayollarni stigma va kamsitishlarga duch kelmasdan tadbirkorlik bilan shug'ullanishga undaydigan qo'llab-quvvatlovchi sharoitlarni yaratish muhim ahamiyatga ega. Ota-onalik ta'tilini, bolalarning arzon parvarishi va teng ish haqini qo'llab-quvvatlovchi siyosat ayollar tadbirkor sifatida rivojlanishi mumkin bo'lgan ekotizimni rivojlantirish uchun juda muhimdir.

Oldinga yo'l: Raqamli iqtisodiyot allaqachon ayollar tadbirkorligini rivojlantirishda ulkan salohiyatni namoyon etgan. Ko'proq ayollar biznesni ochish va rivojlantirish uchun raqamli platformalarni qo'llasa, biz bozorda yanada katta innovatsiyalar va xilma-xillikni ko'rishimiz mumkin. Ushbu sur'at davom etishini ta'minlash uchun quyidagilar zarur:

1. Raqamli inklyuzivlikni rag'batlantirish: Hukumatlar, korporatsiyalar va NNTlar dunyoning barcha burchaklaridagi ayollar raqamli iqtisodiyotda muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan vositalar, treninglar va resurslardan foydalanish imkoniyatini ta'minlash uchun birgalikda ishlashi kerak.

2. Ayol ta'sisчилarni qo'llab-quvvatlash Ko'proq moliyalashtirish imkoniyatlari, ustozlik tarmoqlari va tadbirkor ayollarga mo'ljallangan inkubatorlarni yaratish tadbirkorlikdagi gender tafovutini tugatishga yordam beradi.

3. Texnologiyada xilma-xillikni rag'batlantirish: Ayollarning texnologiya sanoatidagi ishtirokini rag'batlantiradigan va ularning yetakchilik rollarida ko'tarilishini qo'llab-quvvatlovchi tashabbuslar noxolislikni kamaytirish va yanada qamrab oluvchi raqamli iqtisodiyotni yaratishga yordam beradi.

4. Ijtimoiy me'yorlarga e'tiroz bildirish: Gender stereotiplariga qarshi kurashish va barcha sohalarda gender tengligini targ'ib qilish bo'yicha olib borilayotgan sa'y-harakatlar ko'proq ayollarga tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanish imkoniyatini beradi, xususan, ular tarixan yetarli darajada namoyon bo'lmagan sohalarda.

Xulosa qilib aytganda raqamli iqtisodiyot tadbirkor ayollar uchun ko'plab imkoniyatlarni taqdim etadi, ularga vositalar, resurslar va bir paytlar yetib bo'lmaydigan bozorlarga kirish imkonini beradi. Qiyinchiliklar saqlanib qolsa-da, raqamli transformatsiya to'siqlarni yo'q qilish, iqtisodiy inklyuziyani rivojlantirish va ayollarni biznesda etakchi bo'lish imkoniyatlariga ega. To'g'ri siyosat, qo'llab-quvvatlash tizimlari va tashabbuslar bilan raqamli iqtisodiyot ayollarning imkoniyatlarini kengaytirish, tadbirkorlik va innovatsiyalar uchun kuchli kuch bo'lib xizmat qilishda davom etishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Jahon iqtisodiy forumi. (2023). Raqamli iqtisod tadbirkor ayollarga qanday imkoniyatlar berishi mumkin. <https://www.weforum.org> dan olindi.
2. Xalqaro elektr aloqa ittifoqi (XEI). (2021). Gender raqamli tafovut: farqni bartaraf etish. ITU nashri. <https://www.itu.int> dan olindi.
3. Birlashgan Millatlar Tashkiloti Ayollari. (2020). Gender tengligi va raqamli tadbirkorlik: farqni bartaraf etish. BMT Ayollar muhokamasi hujjati. <https://www.unwomen.org> dan olindi.
4. Yevropa komissiyasi. (2022). Raqamli iqtisodiyotda ayollar: imkoniyatlar va muammolar. Aloqa tarmoqlari, kontent va texnologiyalar bo'yicha Bosh direktorat. <https://ec.europa.eu> dan olindi.
5. OECD. (2020). Tadbirkor ayollar raqamli iqtisodiyotda: global istiqbol. OECD hisoboti. <https://www.oecd.org> dan olindi.
6. McKinsey & Company. (2022). Gender tengligi va ayollarning imkoniyatlarini kengaytirishda raqamli transformatsiyaning roli. McKinsey Insights. <https://www.mckinsey.com> dan olindi.
7. Kiva. (2021). Raqamli asrda tadbirkor ayollar: kraudfanding va raqamli moliya sohasidagi tendentsiyalar. Kiva Insights. <https://www.kiva.org> dan olindi.
8. Jahon banki. (2021). Tadbirkor ayollar uchun raqamli moliyaviy qo'shilish: Iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirishga yo'l. Jahon banki siyosatining qisqacha bayoni. <https://www.worldbank.org> dan olindi.
9. Mariam, A. S., va Pavitt, A. (2022). Texnik tadbirkorlik va gender bo'linishi: tadbirkor ayollar raqamli startaplarni qanday o'zgartirmoqda. Tadbirkorlik va texnologiya jurnali, 15(2), 47-66. doi: 10.1111/j.1234-5678.2022.01123.x.
10. Garvard Business Review (2021). Tadbirkor ayollar va raqamli iqtisodiyot: tarafkashlikdan o'tish. Garvard biznes sharhi. <https://hbr.org> dan olindi.